

NIEUWSBRIEF WAARDEWERKEN

3de jaargang, juli 2008

Colofon

In het innovatienetwerk Waardewerken werken pioniers op het gebied van multifunctionele landbouw samen met onderzoekers van Wageningen UR aan de uitdaging om de multifunctionele landbouw verder te versterken en te ontwikkelen tot een professionele en volwaardige sector. Dit alles vraagt maatwerk in beleid en onderzoek, in samenspel met bevoegen ondernemers. Waardewerken wordt gefinancierd door het ministerie van LNV.

Persoonlijk aanmelden voor het ontvangen van deze nieuwsbrief kan door een mail te sturen naar info@waardewerken.nl.

Klik [hier](#) als u deze nieuwsbrief niet meer wenst te ontvangen.

Onderwerpen in dit nummer

- Samenwerking tussen de Taskforce Multifunctionele Landbouw en Waardewerken
- Nieuwe producten
- Projecten 2008
- Projecten waarin Waardewerken participeert
- Bedrijfsportret KOV de Boerderij te Weesp

Taskforce MFL ziet meerwaarde Waardewerken

De Taskforce Multifunctionele Landbouw (www.multifunctionelelandbouw.nl) betreft Waardewerken bewust bij haar programma. De pioniers van Waardewerken hebben, op basis van eigen ervaring en hun creativiteit, visie op ontwikkelingen binnen de multifunctionele landbouw. Waardewerken is hierdoor een belangrijk klankbord voor de Taskforce. De Taskforce heeft als taak om bij te dragen aan een verdubbeling van de omzet in de multifunctionele landbouw. Een belangrijk aandachtspunt is hierbij om de 'waarden' als rust, ruimte en authenticiteit te waarborgen. De Taskforce ziet Waardewerken - wat's in the name? - hiervoor als een uitermate geschikt platform. Daarnaast wil de Taskforce er voor zorgen dat LNV haar onderzoeksbudget - vraaggestuurd - op de juiste onderzoeksvragen inzet. De Taskforce ziet hier ook een rol voor Waardewerken weggelegd. Waardewerken gaat mede invulling geven aan de vraagarticulatie van de Taskforce. Waardewerken heeft de afgelopen 3 jaar laten zien dat hun aansturing van onderzoek leidt tot praktijkgerichte en innovatieve projecten met aantrekkelijke brochures. De Taskforce heeft veel van deze Waardewerken brochures dan ook extra laten bijdrukken. Tenslotte betreft de Taskforce individuele leden van de Waardewerken gericht bij haar workshops/expertmeeting en bij het opstellen van sectorspecifieke agenda.

Nieuwe producten

Er zijn de afgelopen periode drie nieuwe producten verschenen; de brochure 'Een echte boerderij met een echte boer' en de brochure 'Meerwaarde Landbouw en Zorg'. Daarnaast is het project Waardewerken geëvalueerd. Hiervan is een rapport verschenen. U kunt deze producten downloaden via www.waardewerken.nl/downloads/index.asp

In de brochure 'Een echte boerderij met een echte boer' is de waarde van agrarische productie op een multifunctioneel bedrijf op een rij gezet. De waarde van de productietak is in kaart gebracht vanuit het perspectief van zowel de multifunctionele ondernemers, als van de klanten en betrokken organisaties. Ondernemers vinden het vaak essentieel dat het agrarische herkenbaar is. Betrokken organisaties hechten aan professionaliteit en kwaliteit, de ondernemer moet, volgens hen, een focus kiezen. En de klanten vinden juist de combinatie soms een leuke extra, soms noodzakelijk voor de activiteit. Enkele uitspraken van geïnterviewde personen: "Mijn kind heeft nu bijvoorbeeld geleerd hoe een mollenklem werkt."; "Het was leuk dat de ondernemer tijdens de dag aan het werk was. Hij was bezig in de ligboxenstal terwijl zijn vrouw de activiteiten organiseerde."

Het de brochure **Meerwaarde Landbouw en Zorg** zijn de maatschappelijke effecten van zorglandbouw in kaart gebracht. De brochure laat duidelijk zien dat zorgboerderijen een belangrijke aanvulling zijn op reguliere zorgplekken en belangrijk zijn voor het platteland.

De zorgboerderij is een bedrijfstak met meer dan 800 boerenbedrijven verspreid over heel Nederland. Ongeveer 15.000 deelnemers vinden hier een geschikte dagbesteding- of werkplek. Zorg op de boerderij heeft geleid tot 500 extra banen op het platteland. De inkomsten uit de zorgtak bedragen gemiddeld 73.000 euro per bedrijf per jaar. Zorgboerderijen vergroten ook de vitaliteit van het landelijk gebied, de continuïteit van boerenbedrijven en het welzijn van boerengezinnen.

Werken op een zorgboerderij draagt bij aan het herstel van deelnemers en de kwaliteit van hun leven. Deelnemers waarderen de structuur en de ruimte, het gewone leven. De boer en het boerengezin zijn een belangrijke factor in het geheel. Ze zijn een duidelijk rolmodel, in het bijzonder voor de drop-outs in de jeugdzorg. De aanpak vermindert de kosten binnen de gezondheidszorg en heeft een positief effect op de verkorting van wachtlijsten.

Evaluatie Waardewerken. Welke invloed heeft Waardewerken gehad op beleid en praktijk? Dit was de hoofdvraag bij de evaluatie van het innovatienetwerk Waardewerken.

Erkenning verbrede landbouw >> Door het bijeenbrengen van multifunctionele ondernemers in een netwerk zijn de krachten van individuele pioniers gebundeld en kon het netwerk 'dicht bij het beleid komen'. Het contact tussen het netwerk en beleidsmedewerkers heeft bijgedragen aan een omslag in het denken over multifunctionele landbouw binnen LNV, van een marginale activiteit tot een duurzame bedrijfsstrategie waar je als ondernemer voor kiest.

Waardewerkers zijn ambassadeurs >> In de verhalen constateren de geïnterviewden ook dat de waardewerkers een inspiratiebron zijn voor onderzoekers, beleidsmedewerkers, organisaties en andere ondernemers, omdat ze hun visie en filosofie weten over te brengen en doordat ze krachtige praktijkvoorbeelden kunnen laten zien

Toekomst Waardewerken >> Om de groep 'volgers' te bereiken kunnen de Waardewerkers nog veel vaker hun praktijkvoorbeelden voor het voetlicht brengen. Het innovatienetwerk zou ook meer samenwerking kunnen aangaan met andere partijen, zoals maatschappelijke organisaties en marktpartijen, waardoor de multifunctionele landbouwsector zich professioneler kan ontwikkelen

Projecten 2008

Tijdens de jaarlijkse Waardewerken 2-daagse zijn door de Waardewerkers nieuwe speerpunten voor onderzoek benoemd en is een onderzoeksagenda opgesteld. Onderstaande opsomming geeft een kort overzicht van de projecten die in 2008 worden uitgevoerd. Meer informatie over deze projecten vindt u op de site van Syscope (www.syscope.nl) of Waardewerken (www.waardewerken.nl).

Maatschappelijke Effect Rapportage (MAER)

In het project MAER werken we aan een instrument om de maatschappelijke meerwaarde van multifunctionele landbouw meetbaar en/of aantoonbaar te maken. Het instrument kan worden ingezet in de communicatie over het bedrijf met belanghebbenden, zoals gemeenten, kredietverstrekkers en ketenpartners.

Als product wordt in 2008 gedacht aan een klapper als leidraad voor de ondernemer om met belanghebbenden de dialoog aan te gaan. De MAER rapportage geeft aanwijzingen hoe bedrijfsspecifieke plannen te vertalen naar maatschappelijk belangrijke indicatoren voor het MF bedrijf. Het blijkt vaak lastig duidelijk te maken wat de maatschappelijke meerwaarde van multifunctionele landbouw is.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Abco de Buck; 0320-291340; abco.debuck@wur.nl.

Ontmoetingen met regionale partijen

In dit project willen we op een drietal bedrijven regionale ontmoetingen organiseren tussen Waardewerkers en overheden, gebiedsorganisaties, bedrijven en burgers in hun omgeving. Het doel is om niet alleen tot meer begrip te komen over en weer maar ook om een eerste aanzet te geven tot de oplossing van (bedrijfsspecifieke) problemen of nieuwe kansen en mogelijkheden voor bedrijven te creëren.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Marcel Vijn; 0320-291391; marcel.vijn@wur.nl.

Multifunctionele landbouw in Europa

Waardewerken helpt mee met het opzetten van een Europees ondernemersnetwerk van pioniers in de multifunctionele landbouw. Waardewerken is hier een samenwerking aangegaan met het Landbouw Economisch Instituut (WUR) en de Eemlandhoeve (Jan Huygen).

Van 22 tot 24 oktober vindt de Europese Eemland Conferentie plaats. Het 'European Multifunctional Farmers Network' (EMFN) gaat officieel van start op deze conferentie. Waardewerkers enken mee bij het opzetten van de agenda. Daarnaast zullen er excursies plaatsvinden naar Waardewerken bedrijven.

Op vrijdag 24 oktober is er een ondernemersdag voor Nederlandse multifunctionele ondernemers.

Voormalig minister Cees Veerman zal hier spreken en Eurocommissaris Mariann Fischer Boel neemt, samen met Minister Gerda Verburg, de resultaten van de conferentie in ontvangst. De ondernemersdag wordt georganiseerd door de Eemland conferentie i.s.m. de Taskforce Multifunctionele Landbouw.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Daniël de Jong; 0320-293307; daniel.dejong@wur.nl.

Flyer:

EUROPEAN MULTIFUNCTIONAL FARMERS NETWORK
Europese Eemland Conferentie

Woensdag 22 oktober – Vrijdag 24 oktober

>> EMFN
Europees netwerk van innovatieve multifunctionele ondernemers waar landbouwproductie wordt gecombineerd met een open verbinding naar de maatschappij, de stad, marktpartijen, kennis en de regio. Er zijn ondernemers aanwezig vanuit verschillende Europese landen. Vanuit Nederland zal er een groep innovatieve multifunctionele ondernemers aansluiten.

>> Doel EMFN
De EMFN wil een bijdrage leveren aan de professionalisering van de Europese multifunctionele ondernemer. Dit gebeurt door de multifunctionele beweging in Europa naar een hoger niveau te tillen en meer nadruk te leggen op de Europese agenda.

>> EMFN en EEC
De European Multifunctional Farmers Network gaat officieel van start op de European Eemland Conference (EEC). Tijdens de conferentie wordt het netwerk verder ontwikkeld. Daarnaast vindt er ontmoeting plaats met andere netwerken, regionale kennis- en innovatie centra, en marktpartijen. Meer informatie over de EEC: www.veelzijdigplatteland.nl/eec/

>> Programma EMFN

- Algemene opening van de EEC
- Film 'Veelzijdig Platteland' - Portret van vier multifunctionele ondernemers in Europa die een beeld geeft van het nieuwe agrarische ondernemerschap op het platteland
- Boerderijpresentaties
- Excursies naar Nederlandse multifunctionele boerderijen
- Opstellen van een EMFN netwerkagenda
- Opstellen van een Europees uitwisselingsprogramma voor de ontwikkeling van 'Veelzijdig Europees Platteland' in samenwerking met andere netwerken
- Opstellen en presenteren van een gezamenlijke agenda 'Veelzijdig Europees Platteland' voor de Eurocommissaris en de Nederlandse minister van LNV

>> Datum & Locatie
Woensdag 22 oktober – Vrijdag 24 oktober
De Eemlandhoeve, Bunschoten, Nederland

>> Contact
EMFN >> Dora Lakner - dora.lakner@wur.nl
EEC >> Sandra Bos - eec@plattelandsconferenties.nl

Praktijkstages Waardewerken

In het project Praktijkstages Waardewerken werken we aan het ontwikkelen en testen van praktijkstages als werkvorm om doorbraken te realiseren. Door stage te lopen ontstaat meer begrip tussen Waardewerkers en beleidsmakers. Hierdoor is het makkelijker om doorbraken op het gebied van belemmeringen te realiseren.

In 2008 wordt gewerkt aan een beschrijving van de werkvorm, en wordt een eerste pilot uitgevoerd. In 2009 wordt dit uitgebreid met 3 tot 4 bedrijven (eventueel ook buiten de multifunctionele landbouw). Ook vindt dan een evaluatie plaats om te beoordelen of deze werkwijze een goed instrument is om daadwerkelijk belemmeringen te doorbreken. Als dit zo is wordt in 2010 een handboek en een wetenschappelijke publicatie opgeleverd.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Arjan Dekking; 0320-291624; arjan.dekking@wur.nl.

Burgers van Waardewerken

In het project Burgers van Waardewerken wordt een groep burgers bij het onderzoek naar multifunctionele landbouw betrokken. Deze eindgebruikers van de diensten die de multifunctionele landbouw aanbiedt zullen

hele andere (onderzoeks)wensen leven dan bij de multifunctionele ondernemers zelf. In 2008 wordt gewerkt aan het organiseren van een netwerk en wordt door dit netwerk een burgervisie op landbouw geformuleerd. In 2009 wordt door middel van vraagarticulatie gewerkt aan het vaststellen van een onderzoeksagenda en worden de eerste deelprojecten uitgevoerd.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Arjan Dekking; 0320-291624; arjan.dekking@wur.nl.

Projecten waarin Waardewerken participeert

Aangezien het doel van Waardewerken is van niche naar volwaardige bedrijfstak zetten de Waardewerkers zich ook in om hun kennis en ervaring te delen met collega-ondernemers. In 2008 heeft Waardewerken belangrijke input gepleegd in 2 projecten; De Plattelandimpuls en het Groot Agrarisch Kansenspel.

In het project **Plattelandimpuls** (<http://www.plattelandimpuls.nl>) werkten Vrienden van het Platteland, LTO-projecten en Wageningen UR samen. PlattelandImpuls is bedoeld voor agrariërs die gestart zijn met nieuwe activiteiten. Het project heeft deze ondernemers afgelopen jaar geholpen een betere aansluiting bij de markt te vinden. Ruim 400 plattelandsondernemers deden mee, verdeeld over 35 projectgroepen; en met succes. Eén jaar plattelandimpuls leverde veel op: de verkoop van producten, diensten en arrangementen steeg zichtbaar bij menig deelnemend bedrijf, het aantal samenwerkingsverbanden groeide en de aandacht voor marketing nam sterk toe. De thema's educatie, zorg, recreatie, streekproducten, kinderopvang en natuurbeheer kregen met recht een impuls. Waardewerkers zijn in dit project onder andere ingezet als experts die een masterclass gaven.

In het eerste kwartaal van 2008 speelden 500 leden van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) het **Groot Agrarisch Kansenspel** gespeeld. Het spel is een instrument om een groep op een losse manier actief na te laten denken over de kansen van multifunctionele landbouw. Het spel, een combinatie van levend ganzenbord en Triviant, zit vol met debatstellingen, kennis- en marktfragen. De pion, één van de deelnemers, overlegt tijdens het spel met zijn teamleden. Zo is de totale groep actief bezig om punten te verzamelen voor de overwinning aan het einde van het spel.

De jongen ondernemers zijn enthousiast over het spelen van het spel: "je komt een keer los van je stoel, normaal heb je dezelfde mensen die reageren en nu is iedereen actief binnen zijn groep."

Na het spelen van het spel verteld een Waardewerker zijn praktijkverhaal en gaat in discussie met de groep over multifunctionele landbouw. Ook dit zorgt voor nieuwe inzichten: "ik

denk dat ik heel zakelijk ben, maar ik ben minder zakelijk dan de spreker. Aan het einde van het verhaal was dit me wel duidelijk: ik ben hier de hobbyist en hij is hier de ondernemer."

[Klik hier](#) voor een korte impressie.

Bedrijfsportret

In elke nieuwsbrief nemen we een bedrijfsportret op van één van de Waardewerken deelnemers. In deze uitgaven Kinderopvang (KOV) de Boerderij in Weesp van Willy en Dick Verweij.

Allereerste agrarische kinderopvang

De basis van KOV de Boerderij is het ouderlijk bedrijf van Dick; een melkveebedrijf met 43 ha grond, 55 melkkoeien met bijbehorend jongvee en 50 fokschappen. Willy werkte als dialyse verpleegkundige in een ziekenhuis in Amsterdam. Na de geboorte van hun inmiddels 20-jarige zoon bleek dat het onregelmatige werk buitenshuis niet te combineren was met de zorg voor het bedrijf en gezin. Willy kwam thuis te zitten.

Omdat Willy wilde dat haar kinderen samen met andere kinderen zouden opgroeien maakte ze afspraken met drie andere gezinnen om afwisselend op elkaars kinderen te passen. Al snel daarna kwamen meer mensen uit de buurt vragen of Willy kon oppassen. Hieruit ontstond het idee om de kinderopvang professioneel op te gaan pakken. Een deel van de oude koeienstal werd ingericht als kinderdagverblijf en er werd een werknemer aangetrokken. Vanaf dat moment is de groei van KOV de Boerderij stormachtig verlopen.

Na de MKZ-crisis in 2003, KOV de

Boerderij moest tijdelijk verplaatsen, werd besloten om nieuw te gaan bouwen en uit te breiden. Momenteel is er in vier groepen plaats voor ruim 100 kinderen in de kinderopvang en de naschoolse opvang. Hiermee waren de ambities van Willy nog niet gerealiseerd; naast de locatie in Weesp zijn er inmiddels nevenvestigingen in Nederhorst den Berg, Driemond en Aetsveld. In totaal heeft KOV de Boerderij 65 medewerkers in dienst!!

Multifunctioneel en landbouw horen bij elkaar

Ondanks de enorme uitbreiding in Weesp zijn de kinderopvang en de boerderij nog nauw met elkaar verbonden. Tussen 10 en 12 uur wordt er verplicht buiten gespeeld. Alleen kinderen die niet kunnen lopen mogen binnen blijven. De kinderen gaan in de stal spelen, wandelen door het weiland of bij 'boer Dick' kijken. Ondanks de drukke kinderopvang koestert Willy het melken 's ochtends en het meewerken in de lammertijd.

Ook landbouwkundig niet stilzitten

Ook het melkveebedrijf staat niet stil, zeker nu zoon Cock en dochter Deby belangstelling tonen om het bedrijf over te nemen. De komende vijf jaar wil Dick het bedrijf laten groeien naar 75 melkkoeien. Hiervoor moet nieuw gebouwd worden.

Doen waar je hart ligt

Sleutels tot dit succes zijn volgens Willy en Dick, doen waar je hart ligt en waar je goed in bent. Zorg voor een realistisch plan met duidelijke kaders. Combineer de primaire functie met de multifunctionele functie van het bedrijf op zo'n manier dat beide niet belemmerd worden, maar maximaal van elkaar kunnen profiteren.

Kinderopvang de Boerderij
Kanaaldijk 1
1383 ND Weesp
0294-419260
info@kovdeboerderij.nl
www.kovdeboerderij.nl